

Avfalls- och kretsloppsfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas sammanlagt 33 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2007 om avfalls- och kretsloppsfrågor. Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat. Motionerna tar upp frågor som rör bl.a. avfallshantering, nedskräpning, återvinning och sanering av förorenade områden. Samtliga motionsyrkanden avstyrks. I betänkandet finns fem reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Avfallshantering m.m.	6
Nedskräpning	9
Återvinning och pantsystem m.m.	12
Sanering av förorenade områden m.m.	15
Destruktion av explosiva varor	19
Motioner som bereds förenklat	21
Reservationer	22
1. Avfallshantering, punkt 1 (v)	22
2. Hantering av biologiskt avfall, punkt 2 (v, mp)	22
3. Nedskräpning, punkt 4 (s, mp)	23
4. Omhändertagande av avfall i marina miljöer, punkt 5 (s, v, mp)	24
5. Kommuners medfinansiering vid sanering av förorenade områden, punkt 10 (s)	24
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	26
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	26
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 13	30

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Avfallshantering**

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ315.

Reservation 1 (v)

2. **Hantering av biologiskt avfall**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ313 och 2007/08:MJ465 yrkande 19.

Reservation 2 (v, mp)

3. **Definition av hushållsavfall**

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ434.

4. **Nedskräpning**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ320 och 2007/08:MJ387.

Reservation 3 (s, mp)

5. **Omhändertagande av avfall i marina miljöer**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ301, 2007/08:MJ328 och 2007/08:MJ426.

Reservation 4 (s, v, mp)

6. **Materialinsamling m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ253 och 2007/08:MJ314.

7. **Pantsystem för elektriska produkter m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ232 yrkande 1 och 2007/08:MJ306.

8. **Pantens storlek för dryckesförpackningar**

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ232 yrkande 2.

9. **Översyn av saneringsansvar för förorenade områden**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ248 och 2007/08:MJ443.

10. **Kommuners medfinansiering vid sanering av förorenade områden**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ249, 2007/08:MJ396 och 2007/08:MJ447 yrkandena 1 och 2.

Reservation 5 (s)

11. **Sanering av Östersjöns botten**

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ252.

12. Destruktion av explosiva varor

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ392.

13. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 14 februari 2008

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Claes Västerteg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Claes Västerteg (c), Ola Sundell (m), Carina Ohlsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Bo Bernhardsson (s), Anita Brodén (fp), Ann-Kristine Johansson (s), Sofia Arkelsten (m), Jan-Olof Larsson (s), Sven Gunnar Persson (kd), Rune Wikström (m), Erik A Eriksson (c), Tina Ehn (mp), Staffan Appelros (m), Aleksander Gabelic (s), Catharina Bråkenhielm (s) och Jacob Johnson (v).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas sammanlagt 33 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2007 om avfalls- och kretsloppsfrågor. Av dessa tar elva motionsyrkanden upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat. Motionerna tar upp frågor som rör bl.a. avfallshantering, nedskräpning, återvinning och sanering av förorenade områden. Samtliga motionsyrkanden avstyrks. I betänkandet finns fem reservationer.

Utskottets överväganden

Avfallshantering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår, främst med hänvisning till pågående utredningsarbete, fyra motionsyrkanden (m, fp, v, mp) om avfallshantering. Jämför reservationerna 1 (v) och 2 (v, mp).

Motionerna

Enligt motion MJ315 (v) bör en samlad vision för avfallshanteringen i Sverige till år 2020 tas fram och underställas riksdagen för beslut. Avfallsmängderna har ökat. En ordentlig satsning på minimering av uppkomsten av avfall samt ökad biologisk hantering måste till. Återanvändningen av restprodukter måste öka.

I motion MJ313 (m) framförs att man bör se över hur den kommunala insamlingen av biologiskt avfall kan förbättras. Eftersom landets villaträdgårdar släpper ut mycket växthusgaser måste villakomposteringen minimeras. Enligt motion MJ465 (mp) yrkande 19 bör separation av biologiskt nedbrytbart hushållsavfall gynnas. Vid produktion av biogas är en av källorna sopor. Man bör utreda om deponering och förbränning av material kan motverkas genom höjd skatt så att materialet blir tillgängligt för biogasproduktion.

Enligt motion MJ434 (fp) bör begreppet hushållsavfall i miljöbalken endast omfatta avfall från hushåll och inte omfatta därmed jämförligt avfall från annan verksamhet. Uttrycket ”jämförligt avfall” har lett till juridiska hårklyverier om var gränsen går för det kommunala ansvaret.

Utskottets ställningstagande

Frågan om avfallshantering har behandlats av utskottet tidigare (bl.a. i bet. 2006/07:MJU8). Utskottet redovisade då att Naturvårdsverket fått ett bredare ansvar på avfallsområdet i samband med att ett avfallsråd inrättades 2004. Avfallshanteringen ses numera som en del av samhällets infrastruktur där Naturvårdsverket ska verka pådrivande i omställningen till ett ekologiskt hållbart omhändertagande av avfall. Naturvårdsverket ska dessutom se till att avfallshanteringen sker på ett för samhället effektivt och för konsumenterna enkelt sätt. Avfallsrådet ska understödja detta arbete. Rådet består enligt Naturvårdsverkets instruktion av högst arton ledamöter som ska företräda berörda aktörer på avfallsområdet. Vidare ska länsstyrelserna och kommunerna företrädas av minst en ledamot var.

Regeringen planerar att lägga fram en miljömålsproposition våren 2009. I samband med detta kommer regeringen att se över dagens miljömål. Beträffande avfallsmängder gäller för närvarande ett delmål som innebär att mängden deponerat avfall exklusive gruvavfall ska minska med minst 50 % till år 2005 räknat från 1994 års nivå (miljökvalitetsmål God bebyggd miljö, delmål 5, Avfall). Enligt Miljömålsrådets uppföljning av Sveriges miljömål, de Facto 2007, har dock mängden hushållsavfall ökat med 24 % åren 1994–2005.

I samband med översyn av miljömålen har Naturvårdsverket i september 2007 lämnat en delmålsrapport om avfall (underlagsrapporter från miljömålsmyndigheter, miljömål 15 God bebyggd miljö, Boverket, bilagan Delmålsrapport om avfall). Naturvårdsverket pekar i rapporten bl.a. på att den totala mängden avfall som genereras starkt påverkas av den ekonomiska utvecklingen. I rapporten föreslår Naturvårdsverket bl.a. ett nytt delmål för avfallshantering som innebär att resurserna i avfallet ska tas till vara i så hög grad som möjligt, samtidigt som påverkan på hälsa och miljö minimeras. Avfallshanteringen ska vara effektiv för samhället och enkel för konsumenterna. År 2015 ska bl.a. gälla att den totala mängden avfall och avfallets farlighet har minskat jämfört med 2004 (omfattar ej gruvavfall). Som tänkbara åtgärder och styrmedel för att uppnå målet om minskade avfallsmängder anger Naturvårdsverket i rapporten bl.a. framtagande av nationella program för förebyggande av avfall, ökad tillämpning av miljöbalkens hänsynsregler om hushållning, anordnande av platser för inlämning av begagnade varor samt minskat svinn inom livsmedelssektorn. Rapporten kommer att utgöra underlag för regeringens arbete med miljömålspropositionen.

Inom EU pågår ett arbete med revidering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/12/EG av den 5 april 2006 om avfall. Utskottet har inhämtat att man i detta arbete överväger att på ett tydligare sätt prioritera förebyggande av uppkomst av avfall. Medlemsländerna åläggs t.ex. enligt förslaget att utarbeta nationella program för förebyggande av avfall. Det blir även tydligare hur man vill att avfall ska behandlas, den s.k. avfallshierarkin stärks. Enligt hierarkin har förebyggande av avfall första prioritet följt av återanvändning, återvinning och sist omhändertagande av avfall. Avfallsplanering inom medlemsstaterna kommer att prioriteras. En annan viktig punkt är att förbränning med energiutnyttjande kan anses vara ett återvinningsförfarande. Enligt Regeringskansliet kommer Sverige att behöva genomföra lagstiftningsändringar efter det att direktivet är antaget, troligtvis någon gång under 2010.

Beträffande miljömål som rör biologiskt avfall gäller i dag följande tre delmål.

- Senast år 2010 ska minst 50 % av hushållsavfallet återvinnas genom materialåtervinning, inklusive biologisk behandling.

- Senast år 2010 ska minst 35 % av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser källsorterat matavfall till såväl hemkompostering som central behandling.
- Senast år 2010 ska matavfall och därmed jämförligt avfall från livsmedelsindustrier m.m. återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser sådant avfall som förekommer utan att vara blandat med annat avfall och är av en sådan kvalitet att det är lämpligt att efter behandling återföra till växtodling. (Miljömålet God bebyggd miljö, delmål 5, Avfall.)

Enligt Miljömålsrådets uppföljning av Sveriges miljömål, de Facto 2007, har deponeringen av hushållsavfall minskat med 85 % mellan 1994 och 2005. Även deponeringen av övrigt avfall har minskat kraftigt. För att uppnå målet för materialåtervinning av hushållsavfall krävs att en större andel av det avfall som i dag förbränns, sorteras ut och materialåtervinns eller behandlas biologiskt. I dag återvinns ca 16 % av matavfallet från hushåll, restauranger och butiker genom biologisk behandling. Kapaciteten för biologisk behandling, främst rötning, ökar. Även antalet kommuner som sorterar ut matavfallet ökar. Trots detta är det osäkert om målnivån kommer att nås. Enligt miljömålsrådets uppfattning är investeringsstöd för röttningsanläggningar ett viktigt styrmedel. En stor andel av matavfallet från livsmedelsindustrier återvinns genom biologisk behandling eller används som djurfoder.

I ovan nämnda underlagsrapport föreslår Naturvårdsverket att ett nytt delmål ska ersätta dagens tre delmål som rör biologiskt avfall. Det föreslagna delmålet innebär att år 2015 ska minst 35 % av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker tas omhand så att växtnäringen utnyttjas. Det kan enligt rapporten ske på olika sätt, t.ex. genom rötning, kompostering eller användning som djurfoder. Enligt Naturvårdsverket innebär den föreslagna nya formuleringen en skärpning eftersom nuvarande formulering anger att matavfallet ska återvinnas genom biologisk behandling men inte ställer krav på att växtnäringen ska utnyttjas. Naturvårdsverket föreslår inget nytt delmål för livsmedelsindustrins avfall, bl.a. på grund av att större delen av detta avfall bedöms användas på bästa sätt genom att det används som djurfoder m.m. Något nytt delmål för materialåtervinning av hushållsavfall efter 2010 föreslås inte på grund av bristande underlag. Som tänkbara åtgärder och styrmedel för att uppnå det föreslagna delmålet om matavfall anger Naturvårdsverket i rapporten bl.a. övervägande av behovet av statliga stöd, fortsatt skattebefrielse för biogas samt uppföljning och utvärdering av vägledning om biologisk behandling. Naturvårdsverket anger att man övervägt att under delmål Avfall föreslå att biogas bör utvinnas ur matavfallet. Studier har visat att rötning av matavfall har större miljöfördelar än kompostering. Kompostering bör dock enligt Naturvårdsverket inte uteslutas som behandlingsmetod för matavfall

då den är en billigare metod än rötning och kan ses som ett första steg att sluta kretsloppen. Naturvårdsverket anger att styrmedel på detta område bör övervägas inom ramen för miljömålet Begränsad klimatpåverkan.

Naturvårdsverkets rapport kommer att utgöra underlag för regeringens arbete med miljömålspropositionen när det gäller frågorna om hantering av biologiskt avfall.

Utskottet konstaterar att det är viktigt att avfallsmängderna hålls nere. Även frågan om hanteringen av det biologiska avfallet är av största vikt. Ett omfattande arbete med avfallsfrågor pågår både nationellt och inom EU. Flera av de frågeställningar som tas upp i motionerna MJ313 (m), MJ315 (v) och MJ465 (mp) yrkande 19 behandlas inom ramen för detta arbete. I avvaktan på resultatet av pågående arbete föreslår utskottet att motionerna lämnas utan vidare åtgärd.

Beträffande definitionen av begreppet hushållsavfall konstaterar utskottet att regeringen i regleringsbrev för budgetåret 2008 avseende Naturvårdsverket (regeringsbeslut 2007-12-19 nr 55) har gett Naturvårdsverket i uppdrag att utreda konsekvenserna av att begränsa definitionen av hushållsavfall. I uppdraget ingår att se till vilka miljömässiga och hygieniska effekter som kan uppkomma samt att analysera vilka förändringar som kan följa av att flera aktörer får tillgång till marknaden. I uppdraget ingår vidare att göra en samhällsekonomisk bedömning såväl som en bedömning för enskilda aktörer. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2008. I avvaktan på det fortsatta arbetet föreslår utskottet att motion MJ434 (fp) lämnas utan vidare åtgärd.

Nedskräpning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår, med hänvisning till bl.a. resursförstärkning på området, två motionsyrkanden (s, kd) om åtgärder mot nedskräpning. Riksdagen avslår tre motionsyrkanden (s, kd, mp) om nedskräpning i marina miljöer främst med hänvisning till pågående internationellt arbete.

Jämför reservationerna 3 (s, mp) och 4 (s, v, mp).

Motionerna

Enligt motion MJ320 (kd) behövs en handlingsplan för minskad nedskräpning i Sverige. I den planen bör både resurser till information och en konsekvent rättskipning vara självklara delar. Även motion MJ387 (s) tar upp frågan om behovet av ett renare Sverige. Att vara rädd om vår natur och motverka nedskräpning måste i dag vara lika aktuellt som det en gång

var när kampanjen Håll Sverige rent drogs i gång. Det bör åter bli en kampanj eller nationell samling kring ett arbete som syftar till att värna om vår natur och verka för ett skräpfritt Sverige.

Flera motioner tar upp frågan om nedskräpningen i marina miljöer och kommunernas roll i samband med strandstädningen. Enligt motion MJ301 (mp) bör former för en permanent nationell eller EU-finansierad strandstädning hittas. Det är osäkert om det i framtiden kommer att finnas ekonomiska resurser för strandstädning när kommunerna måste prioritera basverksamheter som skola, vård och omsorg. Det behövs enligt motion MJ328 (s) en översyn av finansieringen av städningen av marina och kustnära miljöer. Flera av de kustkommuner som berörs är utflyttningskommuner, och deras ekonomiska möjligheter att på sikt lösa denna fråga är begränsade. Enligt motion MJ426 (kd) bör strandstädning av Bohuskusten bli en nationell angelägenhet. Nedskräpningen är en nationell och internationell fråga och knappast enbart en kommunal angelägenhet. En väg att gå är att staten tar sitt ansvar och likställer strandstädningen med övriga miljöuppdrag.

Utskottets ställningstagande

Frågan om nedskräpning har behandlats av utskottet tidigare (se bet. 2006/07:MJU8). Utskottet hänvisade då till att den tidigare regeringen fört dialog med ett antal producenter om nedskräpningsfrågor och därvid konstaterat att nedskräpning är ett gemensamt ansvar som delas av producenter och företag (även restauranger och barer), organisationer (exempelvis Håll Sverige Rent) och enskilda. Utskottet anslöt sig till denna uppfattning och erinrade även om att ingen enligt gällande bestämmelser i miljöbalken får skräpa ned utomhus på en plats som allmänheten har tillträde till eller insyn i (15 kap. 7 §).

Nedskräpningen i samhället upplevs som ett ökande problem. Med anledning av budgetpropositionen för 2008 beslutade riksdagen om att anslag 34:1, Naturvårdsverket, skulle höjas med 2 miljoner kronor för åtgärder för att minska nedskräpningen i samhället (prop. 2007/08:1 volym 11 utgiftsområde 20, bet. 2007/08:MJU1, rskr. 2007/08:95). Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för budgetåret 2008 (regeringsbeslut 2007-12-19 nr 55) ska Naturvårdsverket använda högst 2 miljoner kronor för bidrag till insatser för minskad nedskräpning. Utskottet har inhämtat att Naturvårdsverket överväger att överföra dessa medel till organisationen Håll Sverige Rent.

Naturvårdsverket har i sitt arbete med översynen av miljömålen föreslagit ett delmål gällande nedskräpning innebärande att det år 2015 ska gälla att nedskräpningen utomhus på platser som allmänheten har tillträde till har minskat med 50 % jämfört med år 2008 (Underlagsrapport från miljömålsmyndigheter, miljömål 15 God bebyggd miljö, bilagan Delmålsrapport om avfall från Naturvårdsverket från september 2007). Som tänkbara åtgär-

der och styrmedel för att uppnå målet anger Naturvårdsverket i rapporten bl.a. ökade resurser till Håll Sverige Rent, system för nedskräpningsstatistik, fler papperskorgar och bättre renhållning samt ökat ansvar för producenter. Rapporten kommer att utgöra ett av underlagen för regeringens arbete med miljömålspropositionen. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ320 (kd) och MJ387 (s) lämnas utan vidare åtgärd i de delar de inte kan anses tillgodosedda.

Utskottet har vid flera tillfällen tagit ställning till motioner om nedskräpning av hav och stränder (bl.a. i bet. 2005/06:MJU27 och 2006/07:MJU8). Utskottet hänvisade till att problemet bör angripas i grunden och genom satsningar på lokalt och regionalt förankrade projekt som fokuserar på opinionsbildning bland vissa målgrupper såsom fiskare, redare, oljeindustri etc. Syftet är att minska mängden marint avfall genom att skapa attityd- och beteendeförändringar hos dem som bidrar mest till nedskräpningen. Vidare framhölls att Sverige är s.k. Lead country i Ospar/BDC (Biodiversity Committee) för ett projekt om s.k. marint skräp som kommer upp på stränderna – Marine beach litter. I projektet deltar kommuner eller motsvarande lokala organ och organisationer från samtliga Nordsjöländer. Bland annat har ett klassificeringssystem med avseende på strandskräpet utvecklats. Projektet har också arbetat för att få ett Nordsjöområde klassat som ett s.k. Marpol Annex V-område för marint skräp. I det arbetet lyckades Sverige inte få med alla Nordsjöländer, utan Sverige uppmanades att driva frågan i International Maritime Organization (IMO) tillsammans med övriga intresserade Nordsjöländer. Sverige har också deltagit i ett s.k. Fishing for litter-projekt tillsammans med Kommunenes Internasjonale Miljøorganisasjon (KIMO), som är en ideell organisation med säte på Shetlandsöarna. Utskottet uppmärksammade även att miljöministrarna, inom ramen för Nordsjökonferensen, vid ministermötet i Göteborg den 4 och 5 maj 2006 antog en deklaration som bl.a. behandlar marint skräp. I deklarationen uppmanades ansvariga myndigheter att förmå fiskerinäringen att utöka sina ansträngningar att ytterligare minska nedskräpningen till havs, särskilt det avfall som hamnar i näten. Om detta inte skulle ge resultat bör myndigheterna utarbeta ekonomiskt stödda initiativ för fiske efter skräp. Utskottet, som anser att även fritidsbåtssektorn bör uppmärksammas när det gäller nedskräpning av hav och stränder, vidhåller sin ovan redovisade uppfattning.

I svar på en skriftlig fråga 2006/07:1641 om strandstädningen på västkusten anförde miljöminister Andreas Carlgren den 19 september 2007 bl.a. att nedskräpning av den marina miljön och av stränder är en fråga som har varit aktuell under lång tid både internationellt och nationellt. Att komma till rätta med nedskräpning är en profilfråga för miljöarbetet, enligt miljöministern. Kommunerna har ansvaret för renhållningen och därmed för att städning av stränderna sker. Kommunerna måste därför finna lämpliga lösningar för hur den verksamheten långsiktigt kan utföras. Regeringen verkar internationellt inom bland andra Ospar och Helcom för att

komma till rätta med marin nedskräpning vid källan. Det handlar bland annat om att det internationella regelverket om avfall från fartyg och förbud mot dumpning efterlevs och att hamnar där fartyg anlöper har mottagningsanordningar för avfall. I svaret anfördes vidare att regeringen i budgeten för 2008 skulle avsätta resurser för såväl havsmiljön som för åtgärder mot nedskräpning. Miljöministern anförde dock att han inte avsåg att vidta särskilda åtgärder för att säkerställa städningen av landets kuster. Mot bakgrund av det anförda bör motionerna MJ301 (mp), MJ328 (s) och MJ426 (kd) och lämnas utan vidare åtgärd.

Återvinning och pantsystem m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår, med hänvisning till pågående utredningsarbete, två motionsyrkanden (m, c) om materialinsamling. Vidare avslås två motionsyrkanden (m, fp) om pantsystem för mobiltelefoner m.m. främst med hänvisning till rådande producentansvar. Ett motionsyrkande (fp) om pantens storlek på dryckesförpackningar avslås med hänvisning till gällande regelverk.

Motionerna

Två motioner tar upp frågan om materialinsamling. Enligt motion MJ314 (m) bör staten se över möjligheterna för en förbättring av insamlingssystemet för avfall. Materialsamling bör införas i stället för dagens system, som bygger på sortering av produkter. I dag är det kommunerna som har ansvar för sophantering medan producenterna har ansvar för förpackningsåtervinningen. När nu allt fler kommuner inför en fastighetsnära insamling av återvinningsmaterialet överförs kostnaderna från producenterna till kommunerna. Enligt motion MJ253 (c) behövs ett tydligare producentansvar med materialinsamling i stället för insamling av förpackningar för att underlätta för det enskilda hushållet och för att få största möjliga miljöeffekt. Inte minst när det gäller eldning av returvaror och miljöbedömningen av detta finns det frågetecken i dag. Det saknas ett helhetsgrepp på miljökonsekvenserna.

I två motioner anfördes att återvinningsgraden för mobiltelefoner är låg och att ett pantsystem skulle medföra att fler telefoner återlämnades. Enligt motion MJ232 (fp) yrkande 1 behövs en översyn av möjligheten att öka antalet produkter som ingår i pantsystem. Mobiltelefoner skulle kunna pantbeläggas. Andra produkter som innehåller metall och som skulle behöva inventeras för att pantbeläggas är datorspel, sprayburkar, glödlampor och batterier. Enligt motion MJ306 (m) bör ett återvinningsssystem för

uttjänta mobiltelefoner införs. Ett annat sätt att öka återvinningen är att låta insamlingen skötas av ideella organisationer som får tillgodogöra sig intäkterna.

En översyn av pantens storlek på dryckesförpackningar bör ske enligt motion MJ232 (fp) yrkande 2. Panten har varit densamma under flera år samtidigt som både inflationen och råvarukostnaden har ökat. En ökad pant är ett effektivt sätt att öka antalet förpackningar som återvinns.

Utskottets ställningstagande

Naturvårdsverket redovisade ett regeringsuppdrag om materialåtervinning den 15 oktober 2007. (Rapport 5752 Materialströmmar – ett bättre sätt att samla in hushållsavfall? Utredning av förutsättningar för insamling och återvinning av hushållens avfall i materialströmmar.) Ett praktiskt försök pågår i Eskilstuna kommun fram till hösten 2008. Naturvårdsverket får i regleringsbrevet för budgetåret 2008 (regeringsbeslut 2007-12-19 nr 55) ett mer specificerat uppdrag om materialåtervinning. Naturvårdsverket ska enligt regleringsbrevet lämna förslag till hur ett system för insamling av förpackningsavfall och annat avfall i materialströmmar kan vara utformat. Naturvårdsverket ska, med utgångspunkt i sin tidigare rapport om materialströmmar och det praktiska försöket i Eskilstuna kommun, analysera och redogöra för dels hur ett producentansvar för insamling av hushållsavfall i materialströmmar kan vara utformat, dels hur insamling som bygger på frivilliga överenskommelser mellan kommuner och producenter skulle kunna fungera. Analysen och redogörelsen ska innehålla konsekvenser för miljön, hushållen, kommunerna, producenterna och andra berörda aktörer. Naturvårdsverket ska även föreslå hur andra ekonomiska styrmedel skulle kunna användas eller utformas för att stärka insamling i materialströmmar och det system för en sådan insamling som Naturvårdsverket föreslår. Naturvårdsverket ska genomföra uppdraget i samråd med näringslivet, kommuner och andra berörda aktörer. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2008.

Utskottet har från Miljödepartementet inhämtat att regeringen avser att lämna en proposition till riksdagen under våren 2008 om regler för att införa godkända system för insamling av förpackningsavfall. Det innebär att producenter ska vara anslutna till ett insamlingssystem som godkänts av prövningsmyndighet. Syftet är att prövningsmyndigheten ska kunna ställa tydligare krav på insamlingssystemen samt att underlätta för kommunerna att bedriva tillsyn över insamlingssystemen. Förslaget bygger på Naturvårdsverkets Rapport 5648 Framtida producentansvar för förpackningar och tidningar. Mot bakgrund av det anförda och i avvaktan på resultatet av det arbete som bedrivs föreslår utskottet att motionerna MJ314 (m) och MJ253 (c) lämnas utan vidare åtgärd.

Elektriska och elektroniska produkter innehåller många ämnen som är skadliga för miljön och människan. Elavfall ska därför alltid sorteras ut från övriga sopor och lämnas på lämpligt insamlingsställe. Mobiltelefoner kan lämnas vid återvinningscentraler, men också i butiker. Insamling av mobiltelefoner omfattas av producentansvar för elektriska och elektroniska produkter. Producentansvaret innebär bl.a. krav på insamlingsnivåer, återvinningsnivåer och service i insamlingssystemen. Dessa uppgifter rapporteras till Naturvårdsverket och sedan till Europeiska kommissionen. Producenterna är ansvariga för att nå målen. Se förordning (2005:209) om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter. Kommunerna har ansvar för att informera hushållen om insamlingen av elavfallet och ska se till att producenterna sköter insamlingen i kommunen. Kommunerna ska också ta hand om det elavfall som inte omfattas av producentansvar.

Enligt Avfall Sverige, branschorganisation för avfallshantering och återvinning, samlades 16 kg elavfall per person in i Sverige under 2006, vilket var fyra gånger mer än kravet från EU. Avfall Sverige utförde 2005 en undersökning om svenskarnas kunskap om farligt avfall. Den visar att en av tio slänger smått elavfall bland det osorterade hushållsavfallet. Resultat från s.k. plockanalyser visar att mobiltelefoner mycket sällan återfinns bland det osorterade hushållsavfallet. Slutsatsen som Avfall Sverige drar av detta är att hushållen i mycket hög grad lagrar sina mobiltelefoner i hemmen och att de i mycket liten utsträckning hamnar bland det osorterade hushållsavfallet. Avfall Sverige genomför nu ett nytt projekt för att undersöka vart elavfallet tar vägen. Projektet utförs tillsammans med El-Kretsen, elektronikproducenternas servicebolag för insamling och återvinning av förbrukad elektronik. Målet med projektet är att se till att all kasserad småelektronik kan samlas in på ett miljösäkert sätt och att säkerställa att det nationella miljömålet om en giftfri miljö uppfylls. Projektet kommer både att analysera befintliga insamlingssystem och plockanalyser samt genomföra en undersökning av hushållens attityder och kunskaper om småelektronikavfallet. Resultatet redovisas i juni 2008.

Utskottet anser att det är av största vikt att producentansvaret kan utvecklas på ett sådant sätt att alla typer av uttjänta produkter kan bli föremål för ett effektivt omhändertagande. Utskottet förutsätter att regeringen avvaktar resultatet av ovan nämnda undersökning och därefter vid behov vidtar lämpliga åtgärder. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ232 (fp) yrkande 1 och MJ306 (m) lämnas utan vidare åtgärd.

Enligt förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar prövas frågor om godkännande av retursystem av Jordbruksverket. Förordningen anger att ett godkännande av retursystem ska förenas med villkor om att retursystemet ska innebära att en pant eller premie utbetalas i syfte att uppmuntra att förpackningar lämnas tillbaka. Utskottet har inhämtat att Jordbruksverket inte prövar pantens storlek vid godkännande av ett retursystem. Det är retursystemet, t.ex. AB Svenska Returpack, som bestämmer den. Jordbruksverket har dock ett övergripande tillsynsansvar

över retursystemen. Det svenska systemet med pant på dryckesburkar av aluminium och PET-flaskor uppnår hög återtagning. Enligt AB Svenska Returpack återvanns 85 % av både burkar och flaskor 2006. Kampanjer pågår för att öka återvinningen ytterligare. Utskottet förutsätter att regeringen följer frågan fortlöpande och vid behov ser över insamlingsmålet, för att ett ännu högre materialutnyttjande ska kunna uppnås. Mot bakgrund av detta anser utskottet att någon åtgärd från riksdagens sida inte är påkallad. Motion MJ232 (fp) yrkande 2 avstyrks därmed.

Sanering av förorenade områden m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår, med hänvisning till pågående utredningsarbete, två motionsyrkanden (s, c) om översyn av saneringsansvar för förorenade områden. Tre motionsyrkanden (s, m, c, fp, kd) om kommuners medfinansiering vid sanering avslås med hänsyn till att syftet med motionsyrkandena i allt väsentligt tillgodosetts med vad utskottet redovisat. Vidare avslås två motionsyrkanden (c) om efterbehandling av ett område där statlig verksamhet förekommit samt om sanering av Östersjöns botten med avseende på stridsmedel m.m.

Jämför reservation 5 (s).

Motionerna

Flera motioner tar upp frågan om ansvar för efterbehandling av förorenade områden. I motion MJ248 (c) krävs att en utredning tillsätts i syfte att skydda nuvarande verksamhetsutövare från ekonomiskt saneringsansvar vid miljöföroreningar orsakade av tidigare ägare. Enligt motionen måste man som verksamhetsutövare bevisa att egna medel saknas för att saneringen ska finansieras med statliga medel. Resultatet kan bli att verksamhetsutövare måste försättas i konkurs för att bevisa sin oförmåga att betala. Enligt motion MJ443 (s) bör en översyn ske av ansvaret för privata fastighetsägare i samband med efterbehandling av förorenad mark. En fastighetsägare kan bli ansvarig för undersökningskostnader och saneringskostnader trots att denne inte haft någon vinning av eller varit delaktig i den tidigare verksamheten. Det är inte rimligt att en privatperson eller kommun ska stå för dessa kostnader.

Enligt motion MJ396 (s) bör reglerna kring kommunernas medfinansiering vid sanering av förorenad mark ses över. En förutsättning för att få statsbidrag till åtgärder av förorenad mark är att kommunen där objektet ligger går in som huvudman för saneringsarbetet och bidrar med 10 % av den kostnad som finansieras med allmänna medel. Risken finns att de små kommunerna inte har ekonomisk möjlighet att sanera allvarligt förorenade

platser. Även motion MJ447 (m, c, fp, kd) yrkandena 1 och 2 tar upp frågan om behovet av en översyn av förordningen (2004:100) om statsbidrag till åtgärder för utredning och efterbehandling av förorenade områden.

Enligt motion MJ249 (c) bör staten ta sitt fulla ansvar för återställning och skydd av Kvarntorpsområdet i Kumla. Kommunen har avsatt betydande resurser för att sanera och återställa området med avseende på nedsliten och förfallen industribyggnation. Eftersom statliga bolag har bedrivit verksamhet i området bör ett statligt ansvar utkrävas med fullt ekonomiskt ansvar för erforderligt arbete med återställning och skydd.

Motion MJ252 (c) tar upp frågan om sanering av miljöfarligt krigsmaterial i Östersjön. Det är enligt motionen dags att samla länderna kring Östersjön för att planera och genomföra en sanering av kemiska medel och annat miljöfarligt krigsmaterial i detta innanhav för att skapa ett långsiktigt friskt vatten.

Utskottets ställningstagande

I miljöminister Andreas Carlgrens svar den 18 december 2007 på fråga 2007/08:415 om ökade resurser till marksanering anfördes bl.a. följande. Riksdagen har, efter förslag i propositionen Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag (2004/05:150), beslutat att ett delmål till miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö ska vara att samtliga förorenade områden som innebär akuta risker vid direkt exponering ska vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av år 2010. Målet innebär också att åtgärder ska genomföras vid så stor andel av de prioriterade förorenade områdena, att miljöproblemet i sin helhet i huvudsak kan vara löst allra senast år 2050. Det målet ligger fast. För att målen för förorenade områden ska kunna nås ansås varje år statliga medel som gör det möjligt att söka statligt bidrag för undersökningar och efterbehandlingsåtgärder på områden där det inte finns någon ansvarig för avhjälpande. Regeringen avser också att i kommande miljömålsproposition se över förutsättningarna för att nå målen. När det gäller ansvaret för sanering av förorenade områden är det enligt bestämmelserna i miljöbalken i första hand den som bedriver eller har bedrivit den verksamhet som orsakat föroreningen som är ansvarig för avhjälpande av miljöskador. I andra hand kan vissa fastighetsägare som förvärvat förorenade fastigheter bli skyldiga att bekosta de undersökningar och det avhjälpande som följer av 10 kap. miljöbalken. Emellertid innebär bestämmelserna i 10 kap. också att en samlad skälighetsbedömning ska göras när ansvaret för att avhjälpa miljöskador bestäms, bl.a. ska beaktas hur lång tid som har förflutit sedan föroreningarna ägt rum. Skälighetsbedömningen kan alltefter omständigheterna leda till fullt, jämkat eller inget ansvar. Miljöministern anförde vidare att han i andra sammanhang fått synpunkter på att reglerna om ansvaret för miljöskador är svåra att tillämpa, t.ex. när det gäller den skälighetsavvägning som ska göras. Det är därför angeläget både för dem som kan vara ansvariga för ett avhjälpande och för de myn-

digheter som har att tillämpa reglerna i miljöbalken att en praxis på området växer fram hos miljödomstolarna. Miljöministern anförde att han kommer att följa den fortsatta rättsutvecklingen på området och vilka konsekvenser denna får för enskilda, företag och myndigheter.

Utskottet har inhämtat att behandling av förorenade områden ingår i den strategi för markskydd med tillhörande ramdirektiv som EU-kommissionen presenterat. Direktivets syfte är att värna hållbart nyttjande av marken och att skydda markens olika funktioner. I direktivet finns krav på att peka ut och upprätta åtgärdsprogram för prioriterade områden som är särskilt utsatta för markförsämringsprocesser som erosion, skred, utarmning av organiskt material och kompaktering, samt krav på identifiering, inventering och sanering av förorenade områden. Frågan har diskuterats i rådsarbetsgruppen under hösten 2007, men någon politisk överenskommelse har inte kommit till stånd.

Regeringen planerar att lägga fram en miljömålsproposition våren 2009. Enligt Regeringskansliet kommer i samband med detta arbete ett antal förslag att läggas vad gäller ansvaret för efterbehandling. Efter att ha arbetat ett antal år med anslaget och bidragsmöjligheten ser man tydligare vilka förändringar som behövs för att så kostnadseffektivt som möjligt utnyttja medlen. I avvaktan på det pågående arbetet bör motionerna MJ248 (c) och MJ443 (s) lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller statligt stöd för saneringsåtgärder anges i förordning (2004:100) om statsbidrag till åtgärder för avhjälpande av föroreningsskador att statsbidrag i vissa fall får lämnas till åtgärder för avhjälpande av föroreningsskador i områden m.m. som är så förorenade att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Ansökan om bidrag görs hos Naturvårdsverket av länsstyrelsen. När det gäller den i motionerna nämnda bestämmelsen om att kommunerna själva ska stå för 10 % av den totala saneringskostnaden har utskottet inhämtat att den kom till bl.a. för att stimulera en så kostnadseffektiv sanering som möjligt. I 4 § i förordningen anges dock att om det är fråga om mycket höga kostnader eller om det finns andra särskilda skäl, får bidrag lämnas med högst det belopp som motsvarar de godkända kostnaderna. Enligt Miljödepartementet kan även t.ex. personresurser utgöra en sådan kostnad. Utskottet konstaterar att det finns en möjlighet att medge undantag från regeln om att kommunen ska stå för 10 % av kostnaden. Utskottet konstaterar avslutningsvis att det ankommer på Naturvårdsverket att tillämpa gällande regelverk. Med det anförda föreslås att motionerna MJ396 (s) och MJ447 (m, c, fp, kd) yrkande 1 och 2 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller återställning av förorenade områden där statliga bolag har bedrivit verksamhet, konstaterar utskottet att reglerna för ansvar för efterbehandling av förorenade områden gäller generellt för alla verksamhetsutövare. I de fall ansvar för undersökning och efterbehandling inte kan utkrävas, t.ex. på grund av att lång tid förflutit sedan verksamheten bedrevs, gäller detta även om det är ett statligt bolag som har bedrivit den

förorenande verksamheten. Utskottet konstaterar vidare att riksdagen årligen beslutar om medel för sanering av förorenade områden på anslaget Sanering och återställning av förorenade områden. För budgetåret 2008 anvisades 455 miljoner kronor under detta anslag (prop. 2007/08:1 volym 11 utgiftsområde 20, bet. 2007/08:MJU1, rskr. 2007/08:95). Anslaget disponeras av Naturvårdsverket. I de enskilda fall ansvar inte kan utkrävas för sanering kan statsbidrag under vissa förutsättningar utbetalas enligt förordningen (2004:100) om statsbidrag till åtgärder för avhjälpande av föroreningskador. Utskottet har förståelse för de problem som är förknippade med det förorenade område som uppmärksammas i motion MJ249 (c) och andra områden med liknande förhållanden. Det ankommer dock inte på riksdagen att ta ställning till om enskilda projekt ska ges ekonomiskt stöd, och utskottet föreslår därför att motion MJ249 (c) lämnas utan vidare åtgärd.

Efter andra världskrigets slut dumpade de allierade stora mängder kemiska stridsmedel i såväl Östersjön som i Västerhavet. Sverige har aldrig innehaft eller dumpat kemiska stridsmedel. Sedan 1972 är det enligt konventionen om förhindrande av havsföroreningar till följd av dumpning av avfall (London Dumping Convention) förbjudet att dumpa miljögifter i haven, och konventionen har ratificerats av Sverige. En kartläggning av förekomsten av dessa stridsmedel gjordes av Sjöfartsverket 1992 på regeringens uppdrag, och samma år tillsattes en arbetsgrupp i Helcom på svenskt initiativ. Sverige har även löpande deltagit i de internationella diskussionerna i ämnet. År 2001 fick Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) i uppdrag att göra en förnyad översyn av problemet. Slutsatserna från Sjöfartsverket och Helcom var att hoten mot den marina miljön inte bedömdes så stora att det skulle vara motiverat att bärga stridsmedlen, vilket skulle vara en mycket riskfylld operation. Kunskaperna om eventuella långsiktiga effekter av vissa medel är dock bristfälliga och bör ytterligare studeras genom kontinuerliga uppföljningar, vilket även FOI påpekade.

De dumpade stridsmedlen utgör också en fara för yrkesfisket, då stridsmedel som trålas upp kan utgöra en hälsorisk för fiskare och orsaka skador på deras utrustning. Information och vägledning till fiskare ges av Kustbevakningen. Fiskeriverket har haft i uppdrag att utforma regler för ekonomiskt stöd till fiskare som får skador på fartyg eller redskap.

Kunskap om förekomsten av kemiska stridsmedel på havsbotten är också en viktig faktor att ta med i miljökonsekvensbedömningar av andra verksamheter i de berörda områdena, såsom planer att dra naturgasledningar längs havsbotten. Sverige samarbetar med de andra berörda Östersjöländerna i dessa bedömningar. Ett EU-projekt har initierats av forskare i de baltiska staterna och Polen, Tyskland och Nederländerna för att kartlägga förekomsten av stridsmedel och bedöma risken i samband med gasledningsdragning. Genom den samordningsgrupp som regeringen har inrättat för de myndigheter som arbetar med havsmiljöfrågor finns nu goda möjligheter att öka kunskaperna om eventuella långsiktiga effekter och till

att berörda myndigheter samlat vidta de åtgärder som bedöms nödvändiga. (Se vidare dåvarande miljöminister Lena Sommestads svar den 15 juni 2006 på fråga 2005/06:1775 om dumpning av kemiska stridsmedel.)

Utskottet har inhämtat att Fiskeriverket föreslagit regler för ekonomiskt stöd till fiskeföretag som drabbas av dumpade kemiska stridsmedel eller andra kemiska ämnen (Fiskeriverkets yttrande till regeringen 2007-02-27). Frågan är under beredning i Regeringskansliet. Vissa ersättningsmöjligheter har öppnats genom ett program inom EU för fiskerinäringen. Programmet har tagits fram utifrån rådets förordning (EG) nr 1198/2006 av den 27 juli 2006 om Europeiska fiskerifonden. Kompletterande reglering på nationell nivå krävs dock.

Mot bakgrund av det sagda föreslår utskottet att motion MJ252 (c) lämnas utan vidare åtgärd.

Destruktion av explosiva varor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår, med hänvisning till befintligt regelverk, ett motionsyrkande (s) om förutsättningarna för verksamhet för destruktion av explosiva varor.

Motionen

Enligt motion MJ392 (s) bör destruering av explosiva varor ske på miljö- och konkurrensmässiga villkor. Eftersom våra svenska företag inom explosivbranschen ligger i framkant på världsmarknaden när det gäller destruering av sprängämnen, behöver vi tillvarata och fortsätta skapa goda förutsättningar i konkurrensen med andra vad gäller säkerhets- och miljöarbetet. Med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska skäl är det betydelsefullt att det i Norden finns framgångsrika anläggningar som kan genomföra återvinningen.

Utskottets ställningstagande

I dåvarande försvarsminister Mikael Odenbergs svar den 15 november 2006 på fråga 2006/07:99 om upphandling av destruktion av ammunition anfördes att det är viktigt att det ställs höga krav på säkerhet och miljö i samband med destruering av ammunition. Försvarets materielverk, som är den upphandlande myndigheten för destruktionsstjänster, har ett väl utvecklat miljötänkande och arbetar aktivt med att tillgodose de uppställda miljökraven. Hur en upphandling ska genomföras är en uppgift för den upphandlande myndigheten att ta ställning till. Myndigheten är skyldig att följa bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling, vilket bl.a. innebär att upphandlingarna som huvudregel ska ske i konkurrens. En upphand-

lande myndighet kan inte ställa högre krav på exempelvis miljöhänsyn än vad som är förenligt med EG-rätten. Sveriges stränga miljöregler skulle kunna innebära en viss konkurrensnackdel för svenska företag i förhållande till utländska. Samtidigt är det möjligt för den upphandlande myndigheten att ta särskild hänsyn till miljökraven vid anbudsutvärderingen. Enligt vad försvarsministern hade erfarit gör också Försvarets materielverk detta. Mot angiven bakgrund såg försvarsministern med tillförsikt på möjligheterna för svenska företag att även framgent hävda sig i den internationella konkurrensen.

I svar på interpellation 2006/07:100 om destruering av ammunition på miljömässiga och konkurrensmässiga villkor anförde dåvarande försvarsminister Mikael Odenberg den 22 december 2006 bl.a. att säkerhet och miljöhänsyn är viktigt vid destruering av ammunition. Regeringen har redan i dag lagt fast tydliga miljökrav för detta eftersom det i Försvarsmaktens regleringsbrev fastställs att avveckling av övertalig materiel, vilket innefattar destruering av ammunition, ska ske på det sätt som är miljömässigt mest fördelaktigt. Det är mycket viktigt att svenska företag ges möjlighet att konkurrera på lika villkor med utländska företag. Det finns dock inget som talar för att svenska företag skulle missgynnas när svenska myndigheter genomför denna typ av upphandlingar. Upphandlingarna ska följa bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling (LOU), som till stor del är grundad på EG-direktiv. Som huvudregel ska en upphandling göras med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt genomföras affärsmässigt. LOU gör det även möjligt för myndigheterna att ta hänsyn till ställda miljökrav vid anbudsutvärderingen. Försvarsministern ansåg att kraven på miljöhänsyn i Försvarsmaktens regleringsbrev i kombination med LOU:s krav på affärsmässighet säkerställer att destruering av svensk ammunition genomförs på ett både miljömässigt fördelaktigt och för staten kostnadseffektivt sätt. Försvarsministern anförde att han även hade erfarit att FMV lägger stor vikt vid att beakta miljökraven vid val av leverantörer vid destruering av ammunition. När det gäller frågan om att rikta upphandlingar ville försvarsministern erinra om att regeringsformen förhindrar ett statsråd från att lägga sig i hur en förvaltningsmyndighet i ett särskilt fall ska besluta i ett ärende som rör tillämpning av lag.

Utskottet, som i likhet med dåvarande försvarsministern anser att upphandlingarna ska följa bestämmelserna i LOU, föreslår att motion MJ392 (s) lämnas utan vidare åtgärd.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (s, m, fp, v, mp) om avfalls- och återvinningsfrågor som rör förslag som har behandlats tidigare under valperioden.

Utskottets ställningstagande

De i bilaga 2 upptagna motionsförslagen, elva motionsyrkanden, rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Under 2007 har detta gjorts i betänkande 2006/07: MJU8. Riksdagen avsåg i enlighet med utskottets förslag motionsyrkandena. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avfallshantering, punkt 1 (v)

av Jacob Johnson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:MJ315.

Ställningstagande

Av Miljömålsrådets uppföljning av de svenska miljökvalitetsmålen (de Facto 2007) framgår att den totala mängden avfall trendmässigt har stigit under perioden 1995–2005. En ordentlig satsning på minimering samt biologisk hantering måste till. Ett problem med avfallshanteringen är återanvändningen av restprodukter. Här måste företag och myndigheter i dialog med allmänhet och konsumenter utveckla regelverk, standarder och förhållningssätt som möjliggör en högre grad av återanvändning av restprodukter. Men framför allt behövs en helhetssyn grundad på en livscykelanalys vid framtagande av nya produkter. Ett bättre samordnat agerande från samhällets sida är nödvändigt. I detta arbete bör alla delar av samhällslivet involveras. Ett särskilt fokus bör läggas på hur styrmedel och stöd bättre kan utvecklas. Mot bakgrund av ovanstående föreslås att regeringen låter utarbeta en samlad vision för avfallshanteringen i Sverige 2020 som ska underställas riksdagen för beslut. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Hantering av biologiskt avfall, punkt 2 (v, mp)

av Tina Ehn (mp) och Jacob Johnson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:MJ465 yrkande 19 och avslår motion 2007/08:MJ313.

Ställningstagande

Separation av biologiskt nedbrytbart hushållsavfall ska gynnas. En statlig biogasutredning bör tillsättas snarast med syfte att uppnå en långsiktig riksdagsmajoritet och föreslå precisa åtgärder för ökad produktion och användning av biogas. Utredningen bör se över hur separation av biologiskt nedbrytbart hushållsavfall kan gynnas på ett tydligare sätt än i dag samt om skatten på handelsgödsel, särskilt kväve, bör höjas, bl.a. för att förbättra marknaden för rötresten från biogas från gödsel, gröngödsel och avfall från jordbruk och livsmedelsindustri. Skatten bör då, precis som nu, återföras till näringen. Vi anser att utredningen bör se över om deponering och förbränning av biologiskt material kan motverkas genom höjd skatt så att det blir tillgängligt för biogasproduktion. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Nedskräpning, punkt 4 (s, mp)

av Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Tina Ehn (mp), Aleksander Gabelic (s) och Catharina Bråkenhielm (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08: MJ387 och avslår motion 2007/08: MJ320.

Ställningstagande

Under vår skol- och uppväxttid fanns en fortlöpande kampanj vid namn Håll Sverige rent. Kampanjen syftade till att vi tillsammans skulle ta ett gemensamt ansvar för att se till att all nedskräpning av vår svenska natur stoppades. Både statliga myndigheter och kommuner var involverade på olika sätt, kommunerna framför allt genom att se till att papperskorgar och sopsäckar fanns tillgängliga på lämpliga platser, men också genom att i skolan från tidig ålder informera och undervisa skolbarnen om nyttan av en ren natur. Resultatet blev att vi fick ett renare Sverige. Dessvärre kan vi nu konstatera att nedskräpningen tagit fart igen. Att vara rädd om vår natur och motverka nedskräpning måste i dag vara lika aktuellt som det en gång var när kampanjen Håll Sverige rent drogs i gång. Det finns behov av att återuppta detta arbete i större omfattning än vad som sker i dag. Vi vill därför att det åter blir en kampanj eller nationell samling kring ett arbete som syftar till att värna om vår natur och verka för ett skräpfritt Sverige. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Omhändertagande av avfall i marina miljöer, punkt 5 (s, v, mp)

av Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Tina Ehn (mp), Aleksander Gabelic (s), Catharina Bråkenhielm (s) och Jacob Johnson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:MJ301 och 2007/08:MJ328 samt avslår motion 2007/08:MJ426.

Ställningstagande

Skräp utgör ett allvarligt problem i marina och kustnära miljöer och problemet ökar. Från Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt flyter stora mängder skräp i land på de västsvenska stränderna. En stor del av skräpet har sitt ursprung från andra länder. Skräpet ställer till problem för djurliv, skärgårdsjordbruk och turism. I Sverige är Bohuslänns kust särskilt drabbad av den marina nedskräpningen. Fram till i dag städas stränderna, i de fall det görs, av ideella krafter, kommunala projekt samt Västkoststiftelsen, som har skötselansvar för stränder till naturreservaten på västkusten. Strandstädningen har i huvudsak finansierats genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta förhållande har nu ändrats. Flera av de kustkommuner som berörs har begränsade ekonomiska möjligheter att på sikt lösa denna fråga. Det är därför av stor vikt att hitta andra lösningar, exempelvis en permanent nationell finansiering eller EU-finansiering av strandstädningen. Det finns därför ett behov av att göra en nationell översyn av hur städningen av marina och kustnära miljöer i framtiden ska finansieras. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Kommuners medfinansiering vid sanering av förorenade områden, punkt 10 (s)

av Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Aleksander Gabelic (s) och Catharina Bråkenhielm (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:MJ396 och avslår motionerna 2007/08:MJ249 och 2007/08:MJ447 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

En förutsättning för att få statsbidrag till att åtgärda förorenad mark är att kommunen där objektet ligger går in som huvudman för saneringsarbetet och bidrar med 10 % av den kostnad som finansieras med allmänna medel. Naturvårdsverkets tolkning av förordningens möjlighet till undantag från tioprocentsregeln är att mycket små kommuner som går in i ett stort efterbehandlingsprojekt ska ha möjlighet till nedsatt andel. En kommun som tidigare gått in med 10 % i ett avslutat projekt kan också få möjlighet till lägre andel i nästa efterbehandlingsprojekt. Enligt tolkningen av förordningen måste kommunen gå in i projektet med en procentandel, inte en fast summa. Förordningen, eller den rådande tolkningen av förordningen, ger inte utrymme för särskilt stora variationer i kommunernas åtaganden. Risker finns att de små kommunerna aldrig får möjlighet att sanera allvarligt förorenade platser som är mycket riskabla för människors hälsa och miljön eftersom de inte har tillräckligt stort skatteunderlag för att gå in med 10 %. De små kommunerna har inte heller möjlighet att arbeta förebyggande för att undersöka och sanera kända förorenade områden. Reglerna kring kommunernas medfinansiering vid sanering av förorenad mark bör ses över. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:T327 av Lars Ohly m.fl. (v):

17. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om hur bilägare med bilar av årsmodell 1997 och äldre kan uppmuntras att verkligen lämna sin utjänta bil till bilskrot.

2007/08:MJ232 av Karin Granbom (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av möjligheten att öka antalet produkter som ingår i ett pantsystem.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av pantens storlek på dryckesförpackningar.

2007/08:MJ248 av Solveig Zander (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsättande av en utredning i syfte att skydda nuvarande verksamhetsutövare från ekonomiskt saneringsansvar vid miljöföroreningar orsakade av tidigare ägare.

2007/08:MJ249 av Sofia Larsen (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör ta sitt fulla ansvar för återställning och skydd av Kvarntorpsområdet i Kumla.

2007/08:MJ252 av Lennart Pettersson m.fl. (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljöfarligt krigsmaterial i Östersjön.

2007/08:MJ253 av Lennart Pettersson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om producentansvar och insamling av returvaror.

2007/08:MJ287 av Christin Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att insamlingen av utjänta glödlampor och lågenergilampor bör öka.

2007/08: MJ290 av Cecilia Widegren och Ulf Sjösten (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regelbundet införa skrotningspremier för äldre, miljödåliga bilar.

2007/08: MJ301 av Tina Ehn m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för att hitta former för en permanent nationell eller EU-finansierad strandstädning.

2007/08: MJ303 av Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en gemensam EU-standard för returförpackningar.

2007/08: MJ306 av Jeppe Johnsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett återvinningssystem för uttjänta mobiltelefoner införs.

2007/08: MJ313 av Sven Yngve Persson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunal insamling av biologiskt avfall.

2007/08: MJ314 av Sven Yngve Persson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör se över möjligheterna för en förbättring av insamlingssystemet på avfall och införa materialsamling i stället för dagens system som bygger på sortering av produkter.

2007/08: MJ315 av Jacob Johnson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en samlad vision för avfallshanteringen i Sverige till år 2020 bör tas fram och underställas riksdagen för beslut.

2007/08: MJ320 av Lennart Sacrédeus (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en handlingsplan för minskad nedskräpning.

2007/08: MJ328 av Catharina Bråkenhielm m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av finansieringen av städningen av marina och kustnära miljöer.

2007/08: MJ339 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att ett gemensamt pant- och retursystem för burkar och flaskor införs inom EU.

2007/08: MJ387 av Sven-Erik Österberg och Hans Hoff (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett renare Sverige.

2007/08: MJ391 av Peter Jonsson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att effektivisera tidnings- och förpackningsinsamlingen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kostnaderna för tidnings- och förpackningsinsamlingen ska ligga inom lagen för producentansvaret.

2007/08: MJ392 av Christin Hagberg och Fredrik Olovsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att destruering av explosiva varor sker på miljö- och konkurrensmässiga villkor.

2007/08: MJ396 av Johan Löfstrand m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över reglerna kring kommunernas medfinansiering vid sanering av förorenad mark.

2007/08: MJ399 av Birgitta Ohlsson och Solveig Hellquist (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att taggtråd bör fasas ut helt för användning som stängsel, också kombinerad med annan stängseltyp.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att rensa taggtråd ur naturen.

2007/08: MJ410 av Mats Pertoft (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda införandet av ett pantsystem för cigarettfimpar.

2007/08: MJ426 av Rosita Runegrund (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att strandstädning av Bohuskusten bör bli en nationell angelägenhet.

2007/08:MJ434 av Hans Backman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hushållsavfall endast ska vara avfall från hushåll.

2007/08:MJ443 av Katarina Köhler m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av ansvaret för privata fastighetsägare i samband med efterbehandling av förorenad mark.

2007/08:MJ447 av Betty Malmberg m.fl. (m, c, fp, kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av förordningen (2004:100) om statsbidrag till åtgärder för utredning och efterbehandling av förorenade områden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ny paragraf till förordningen (2004:100) om statsbidrag till åtgärder för utredning och efterbehandling av förorenade områden.

2007/08:MJ461 av Johan Pehrson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler pantningsautomater för aluminiumburkar och PET-flaskor.

2007/08:MJ465 av Per Bolund m.fl. (mp):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att separation av biologiskt nedbrytbart hushållsavfall ska gynnas.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 13

Motion	Motionärer	Yrkanden
13. Motioner som bereds förenklat		
2007/08:T327	Lars Ohly m.fl. (v)	17
2007/08:MJ287	Christin Hagberg (s)	
2007/08:MJ290	Cecilia Widegren och Ulf Sjösten (båda m)	
2007/08:MJ303	Hillevi Larsson (s)	
2007/08:MJ339	Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda s)	
2007/08:MJ391	Peter Jonsson (s)	1 och 2
2007/08:MJ399	Birgitta Ohlsson och Solveig Hellquist (båda fp)	1 och 2
2007/08:MJ410	Mats Pertoft (mp)	
2007/08:MJ461	Johan Pehrson (fp)	